

EEN MERKWAARDIG PLEKJE.

't **I**s een mooie morgen in Mei. 'k Heb enkele uren vrijaf. En dus ga ik er op uit, de vrije natuur in!

Waarheen zal ik gaan? Ik kan wel eens kijken, hoe 't met de maanvarentjes gaat. We kennen hier in de buurt maar één plekje, waar maanvarentjes groeien. Daarom alleen is 't voor ons al een buitengewoon merkwaardig plekje. En er groeit nog veel meer ook! Dat zie je er zoo niet aan. 't Lijkt op het eerste gezicht een doodgewoon, ja, ik zou bijna zeggen, een schraal stukje grond. Honderden menschen wandelen, fietsen en tuffen er voorbij, en ze zien niets, totaal niets van al het moois, dat daar op een paar vierkante decimeters te zien is.

Als u hier heel erg goed bekend was in de buurt, dan zou ik u gemakkelijk kunnen uitduiden, waar het plekje ligt. Ik zou zeggen: Fiets tot de Knollathyrus (*Lathyrus montanus Bernh.* fig. 1), en sla dan links af. Ga nu tot het rondbladig wintergroen (*Pirola rotundifolia L.*). Zet daar uw fiets tegen een boom, draai u om: voor u ligt het bedoelde stukje grond.

De weg erheen is heel mooi, en er is onderdehand van alles te zien. Rechts ligt het terrein, waar 't wemelt van pothoofdplanten. Daar groeien hoornpapaver en hartgespan, daar

Maar nee, een andere keer nemen we er een kijkje. Nu haasten we ons naar 't plekje! We genieten van de vergezichten over de grazige weiden en vruchtbare akkers, op boomenrijen veraf, een dijk, geheel begroeid met felroode papavers, een beekje, dat onzen weg kruist.

Hier moeten we afslaan, en meteen verandert de omgeving: Bosschen links en rechts, loofboomen en naaldhout, een molen, een boerderijtje, jonge berken, een waterpartijtje, landhuizen, villaatjes, week-endhuisjes.

Een roodstaartje zit op een hek, op den weg hipt een kwikstaart; merels en lijsters vliegen over bij tientallen, vinken zie je overal, een fitis zingt, en een winterkoninkje; een vlaamsche gaai schreeuwt, een eekhoorn spiraalt omhoog langs een beukestam.

Even stappen we af. De knollathyrus doet het goed! Verder dan maar weer! Daar tusschen dat kreupelhout staat tweebladig dalkruid. En hier is 't wintergroen! Afstijgen, de fiets tegen een boom!

Eerst zoeken naar de varentjes. Nergens te zien! Zouden ze verdwenen zijn? Wat

Fig. 1. *Knollathyrus*.

jammer! Maar daar; ja hoor, daar hebben we er eentje! En daar nog een, en nog een, vijf, tien, twintig. Als je er eerst een in 't oog hebt, zie je ze overal!

Typische dingen, die maanvarentjes, zoo iets als levende fossielen! 't Is u waarschijnlijk bekend, dat de ontwikkeling van spore tot sporophyt heel merkwaardig is. En als u 't niet of niet meer mocht weten, is 't heusch de moeite waard om 't even na te slaan!

Nu gaan we op de andere planten letten. Orchis Morio groeit hier in vele exemplaren. Zoo heel vaak zien we de Harlekijn-orchis niet in de omgeving van onze stad. Als we — laat eens kijken — vier, vijf groeiplaatsen in de buurt hebben, nou, dan is 't daarmee gezegd ook!

Fig. 2. *Moeraswespenorchis*.

Zie overal tusschen 't gras en de heipolletjes staan de draadfijne stengeltjes van 't geelhartje (*Linum catharticum* L.); daar heb je bloempjes ook, mooie vijf-puntige sterretjes.

De kleine valeriaan is weer present. Aardig, dat verschil tusschen de mannelijke en vrouwelijke planten, nietwaar?

Nu nog even hier kijken, ja, de vleugeltjesbloemen bloeien. Daar staan wat hondsviooltjes, een aardbei, een kruipwilgje, aan den slootkant de geurige gagele.

Deze geul niet zoo maar voorbij loopen! Vetblad (*Pinguicula vulgaris* L.)! Vijftien exemplaren, vlak bij elkaar. Ik weet hier heel wat plekjes in de buurt, waar . . . vroeger vetblad stond. Maar plekjes, waar het nu nog groeit? Ik kan ze op de vingers van één hand gemakkelijk tellen!

Over een maand moeten we hier weer naar toe. Want daar pieken nog jonge orchideeën omhoog, daar liggen de ro-

zetten van arnica, daar staan ze van de teunisbloemen!

Dan zijn de maanvarentjes bijna verschrompeld, van 't vetblad zien we nog een enkele bloem, maar in de sloot bloeien de lisschen. En misschien ligt op dien tak ginder weer een ringslang, zoo roerloos-onbewogen, of ie van hout is. Verleden jaar verraste ik er een, zoo groot, als ik nog nooit gezien had. Minstens een meter was-ie.

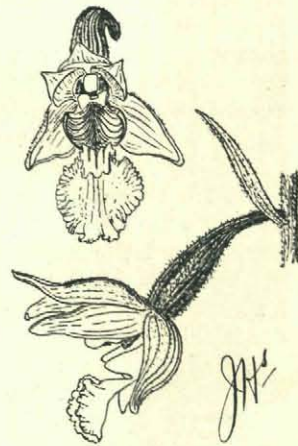
Orchis maculatus L. staat aan den kant, en ook *Listera ovata* R. Br. De arnica heeft haar beste dagen al achter den rug, en de teunisbloemen zijn nog niet aan den bloei toe.

Enkele meters verder staat het vol met cypres-wolfsmelk (*Euphorbia Cyparissias Scop.*); de eerste dophei bloeit, en daar zien we hengel (*Melampyrum pratense L.*) en verder op een margriet.

't Is een zonderling mengelmoes van planten eigenlijk hier, en 't wordt nog erger! Waar de meeste maanvarentjes stonden, heerscht nu de ratelaar. Wat verder op is 't bijna een reïncultuur van een ongewone wikke (*Vicia tetrasperma Mnch.*). Een enkele lathyrus (*Lathyrus pratensis L.*) staat er tusschen.

Nu is 't begin Juli. 't Plekje ziet er weer heel anders uit. De oenothera's openen er 's avonds haar lichtgele bloemen. Fijnstraal (*Erigeron acer L.*) staat overal. De wikke heeft rijpe peulen. Aan den slootkant staan lischdodden en biezen. Moeraswalstroo (*Galium palustre L.*) slingert er tusschen, daar bloeien wederik en moerasspiraea. 't Leverkruid schiet al hoog op, maar bloeit nog niet; 't zal nog een paar weken duren, eer de dagpauwoogen er te gast kunnen gaan. De ratelaars zijn vrijwel uitgebloeid. Overal staat nu oogentroost (*Euphrasia nemorosa Pers.*). De dophei bloeit, en de thijm.Klokjes (*Campanula rotundifolia*), hertshooi (*Hypericum perforatum L.*), en kruiskruid (*Senecio Jacobaea L.*) prijken hier en daar. Bloedvlekjes vliegen er, groote zwarte mieren kruipen over den grond. Echt walstroo (*Galium verum*) geurt aan dezen kant, bevertjes (*Trilgras, Briza media L.*) staan in de buurt.

Moeraswespenorchis.
Epipactis palustris.

Maar wat het meest opvalt, dat zijn de ontelbare orchideeën. Zeker wel duizend bloeiende moeraswespenorchissen (fig. 2) zijn hier dicht opeengedrongen op dit plekje. Mooi zijn ze. 'k Geloof, dat we *Epipactis palustris Crtz.* wel ons mooiste Standelkruid kunnen noemen. Kijk, daar hebben we ook de andere wespenorchis, *Epipactis latifolia All.* Maar die bloeit nog niet. Wat is dat? Ja, de nachtorchis, *Platanthera bifolia Rchb.*

U ziet, 't is een buitengewoon gemengd plantengezelschap, dat zich op mijn plekje heeft vereenigd. Misschien is, tenminste gedeeltelijk, de aanwezigheid van die vele soorten wel te verklaren. En is eigenlijk de geheele inlandsche flora niet iets dergelijks, een bonte mengeling van oorspronkelijke bewoners, indigenen, en van indringers uit alle deelen der aarde, indringers, die zich hier opperbest thuis voelen, en een plaats innemen, of de grond, waarop ze groeien, hun van rechtswege toekwam!

A. J. DE BOER.

N a s c h r i f t. Eind Augustus, na de vacantie, ging ik nog eens even het plekje inspec-
teeren. 't Bleek, dat de inventaris nog een aanvulling behoefde! Want in vele exemplaren
bloeiende er *Succisa pratensis*, en hier en daar stonden eenige *Parnassia's!*

DE B.

